

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลงานวิจัยในบทนี้ ผู้วิจัยได้สรุปสาระของการวิจัย โดยแบ่งเป็น
วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษารายได้ของนักศึกษามัธยมศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งลง-
ทะเบียนเรียนในภาค 2 ปีการศึกษา 2531
2. ศึกษารายจ่ายของนักศึกษามัธยมศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งใช้จ่าย
ระหว่างการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2531 เปรียบเทียบตามสาขา
วิชา ชั้นปี สถานภาพการทำงาน และเพศ
3. ศึกษาปัญหาทางการเงินของนักศึกษามัธยมศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
เปรียบเทียบตามสาขาวิชา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักศึกษามัธยมศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา-
เอกชน ที่ลงทะเบียนเรียนในภาค 2 ปีการศึกษา 2531 จำนวน 1,034 คน โดยเก็บข้อมูล
จากประชากรทั้งหมด .
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 2 ชนิด คือ แบบสำรวจ
เอกสาร เพื่อสำรวจโครงสร้างหลักสูตรและอัตราค่าหน่วยกิต ค่าธรรมเนียมและค่าบำรุง
ที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน เรียกเก็บจากนักศึกษามัธยมศึกษา จากเอกสารคู่มือนักศึกษาที่
สถาบันอุดมศึกษาแจกให้กับนักศึกษามัธยมศึกษาในปีการศึกษา 2531 และแบบสอบถามที่

ประกอบด้วยเนื้อหา 4 ตอน คือ ตอนที่หนึ่ง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของนักศึกษาบัณฑิตศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่สอง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพการทำงานและรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่สาม เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาบัณฑิตศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่สี่ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการเงิน แหล่งแก้ปัญหาทางการเงิน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสำเร็จการศึกษา ของนักศึกษาบัณฑิตศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่อนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าแจกแบบสอบถามเอง และเก็บข้อมูลผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสถาบันที่ไม่อนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าแจกแบบสอบถามเอง โดยเริ่มแจกแบบสอบถามเมื่อวันที่ 9 มกราคม - 31 มีนาคม 2532 รวมเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 เดือน 24 วัน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 698 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 67.5 ของประชากรทั้งหมด

4. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล แบ่งเป็น แบบสำเนาเอกสาร นำผลจากการศึกษามาประมวลและนำเสนอในรูปตารางและความเรียง ส่วนแบบสอบถามนั้นวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรม SPSS^{*}/PC หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปของตารางและความเรียง

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอสรุปผลการวิจัย แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น

3.1 ค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่เกี่ยวกับการศึกษาโดยตรง ที่นักศึกษาบัณฑิตจ่ายให้กับสถาบันที่ตนศึกษาอยู่ ตลอดหลักสูตร จำแนกตามสาขาวิชา และสถาบัน

3.2 ค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่เกี่ยวกับการศึกษาโดยตรงซึ่งนักศึกษาบัณฑิตศึกษาที่มีได้จ่ายให้สถาบัน ซึ่งประมาณการใช้จ่ายต่อภาคการศึกษา

3.3 ค่าใช้จ่ายส่วนตัวเพื่อการดำรงชีพของนักศึกษา ที่ใช้จ่ายขณะ
ศึกษา ในปีการศึกษา 2531 ซึ่งประมาณการใช้จ่ายต่อเดือน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัญหาทางการเงิน และแหล่งการแก้ปัญหาการเงิน
ของนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม

ซึ่งสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใน 19 สาขาวิชา
ของ 8 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 698 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น
นักศึกษามัธยมศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจร้อยละ 37.1 สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ร้อยละ
17.3 นอกนั้นเป็นนักศึกษามัธยมศึกษาในสาขาวิชาอื่น ๆ ร้อยละ 0.9-7.6 ของแต่ละ
สาขาวิชา นักศึกษามัธยมศึกษาทั้งหมดนี้เป็นจำนวนนักศึกษาชายมากกว่านักศึกษาหญิง ใน
อัตราส่วนร้อยละ 52.9 : 47.1 มีอายุระหว่าง 25-30 ปี ร้อยละ 62.2 และเป็นผู้มี
อายุต่ำกว่า 25 ปี ร้อยละ 21.2 นักศึกษามัธยมศึกษาส่วนมากเป็นผู้สำเร็จการศึกษา
ปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประเภทจำกัดรับ ร้อยละ 37.4 จากสถาบันอุดม-
ศึกษาเอกชน ร้อยละ 24.9 และจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประเภทไม่จำกัดรับ ร้อยละ
24.6 เกือบทุกสถาบันมีนักศึกษามัธยมศึกษาทั้ง 2 ชั้นปี ยกเว้นมหาวิทยาลัยพายัพ ซึ่งมีแต่
เฉพาะนักศึกษามัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 2 นักศึกษามัธยมศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้มีภูมิลำเนาเดิมอยู่
ในกรุงเทพฯ ร้อยละ 57.3 เป็นผู้มีสถานภาพโสด ร้อยละ 70.1

ด้านสถานภาพการทำงานขณะศึกษา พบว่า นักศึกษามัธยมศึกษาทั้งหมดนั้น
มีผู้ที่ไม่ทำงานขณะศึกษา มีจำนวนเพียงร้อยละ 8.9 ส่วนนักศึกษามัธยมศึกษาที่ทำงานนั้น
ส่วนมากเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพ ลูกจ้างพนักงานเอกชน (บริษัท/ธนาคาร) ร้อยละ 47.9
รองลงมาคือ อาชีพรับราชการ ร้อยละ 23.6 โดยเป็นผู้ที่ไม่ได้ลาศึกษาต่อ เป็นจำนวน
ถึงร้อยละ 90.5 ส่วนใหญ่ลงทะเบียนเรียนระหว่าง 6-9 หน่วยกิต ทั้งในภาคการศึกษา
ที่ 1 (ร้อยละ 61.4) และภาคการศึกษาที่ 2 (ร้อยละ 50.0)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักศึกษามัธยม
ศึกษาผู้ที่ไม่ทำงาน ส่วนใหญ่มีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 62.9
ของกลุ่มผู้ไม่ทำงาน และนักศึกษามัธยมศึกษาผู้ทำงานในอาชีพต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มี

รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 5,001-10,000 บาท คือ ร้อยละ 59.7 ของผู้มีอาชีพ
รับราชการ ร้อยละ 55.4 ของผู้มีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 51.3 ของผู้มีอาชีพ
ลูกจ้างเอกชน (บริษัท/ธนาคาร) และร้อยละ 31.3 ของผู้ประกอบอาชีพส่วนตัว

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยในสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน

3.1 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัย ประเภท
ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการศึกษาซึ่งจ่ายให้กับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยเฉลี่ยตลอดหลักสูตร
จำแนกตามสถาบันและสาขาวิชา พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหาร
ธุรกิจ ใช้จ่ายเงินประเภทนี้สูงสุด คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยในสาขาวิชาระบบสารสนเทศ-
คอมพิวเตอร์ เสียค่าใช้จ่ายประมาณ 80,870 บาท รองลงมาคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยใน
สาขาวิชาบริหารธุรกิจ จะต้องใช้จ่ายเงิน 80,770 บาทตลอดหลักสูตร และนักศึกษามหาวิทยาลัย
ศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก) เสียค่าใช้จ่ายให้กับสถาบันตลอดหลักสูตรต่ำที่สุด
คือ 37,735 บาทในทุกสาขาวิชา ในเกือบทุกสถาบันที่มีการเปิดสอนมหาวิทยาลัยหลาย
สาขาวิชา จะมีการค่าใช้จ่ายประเภทนี้ในอัตราเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ยกเว้นใน 2
สถาบันคือ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มีค่าใช้จ่ายประเภทนี้ตั้งแต่ 71,960-76,560 บาท
และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มีค่าใช้จ่ายประเภทนี้ตั้งแต่ 53,210-77,210 บาท ซึ่ง
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาทางตรง ที่นักศึกษามหาวิทยาลัยจ่ายให้สถาบันโดยตลอดหลักสูตร
ในจำนวนต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นค่าใช้จ่ายที่ประกอบด้วย

ค่าหน่วยกิต ซึ่งนักศึกษามหาวิทยาลัยในเกือบสาขาของทุกสถาบันอุดมศึกษา
เอกชน จ่ายค่าหน่วยกิตในอัตราหน่วยกิตละ 750, 1,000 และ 1,500 บาท

ค่าธรรมเนียมตลอดหลักสูตร และค่าบำรุงตลอดหลักสูตร พบว่า นักศึกษา
มหาวิทยาลัยทั้งสองสาขาวิชาของวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจมีค่าใช้จ่ายทั้ง 2 ประเภทนี้
สูงสุด คือ ค่าธรรมเนียมตลอดหลักสูตร 2,570 บาท และค่าบำรุงตลอดหลักสูตร 6,300
บาท ขณะที่นักศึกษามหาวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตจ่ายค่าธรรมเนียมในอัตรา
ต่ำสุด คือ 460 บาทต่อหลักสูตร และนักศึกษามหาวิทยาลัยในสถาบันเทคโนโลยีสังคม
(เกริก) จ่ายค่าบำรุงในอัตราต่ำสุด คือ 880 บาทต่อหลักสูตร ส่วนค่าประกันของ

เสียหาย นักศึกษามัธยมศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเกือบทุกสถาบันต้องจ่ายค่าประกันของเสียหายในอัตราตั้งแต่ 100-300 บาทเมื่อแรกเข้าศึกษา ยกเว้นนักศึกษามัธยมศึกษาในวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจซึ่งไม่มีค่าใช้จ่ายประเภทนี้

3.2 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษามัธยมศึกษา หมวดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการศึกษาซึ่งมิได้จ่ายให้กับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2531 โดยประมาณเป็นรายภาคการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบตามสาขาวิชา พบว่า นักศึกษามัธยมศึกษาส่วนมากในเกือบทุกสาขามีการใช้จ่ายเงิน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายประเภทค่าเอกสาร/ตำรา อุปกรณ์การศึกษา ค่าใช้จ่ายในการทำรายงาน ค่าใช้จ่ายในการเสริมสร้างประสบการณ์ ต่ำกว่า 1,000 บาทในทุกประเภท ยกเว้น ร้อยละ 44.0 ของนักศึกษามัธยมศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ และร้อยละ 64.2 ของนักศึกษามัธยมศึกษาในสาขาวิชา ระบบสารสนเทศคอมพิวเตอร์ มีการใช้จ่ายเงินเพื่อเป็นค่าเอกสาร/ตำรา อุปกรณ์การศึกษา ต่อภาคการศึกษาระหว่าง 1,001-2,000 บาท และมากกว่า 2,000 ตามลำดับ ส่วนการประมาณการค่าใช้จ่ายในการทำวิทยานิพนธ์หรือในการเตรียมตัวสอบรายข้อของนักศึกษาผู้กำลังจะสำเร็จการศึกษา จากผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นนักศึกษามัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 2 จำนวน 258 คน พบว่า ร้อยละ 45.1 คาดว่า ไม่มีค่าใช้จ่ายประเภทนี้ และร้อยละ 36.2 คาดว่าจะมีค่าใช้จ่ายประเภทนี้ต่ำกว่า 10,000 บาท ซึ่งในกลุ่มนี้พบว่า เป็นร้อยละ 60.8 ของนักศึกษามัธยมศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ และร้อยละ 83.3 ของนักศึกษามัธยมศึกษาสาขาวิชาศาสนศาสตร์ ส่วนร้อยละ 46.7 ของนักศึกษามัธยมศึกษาในสาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม มีการประมาณการค่าใช้จ่ายเพื่อการนี้สูงกว่านักศึกษามัธยมศึกษาส่วนใหญ่ กล่าวคือ ประมาณการว่า จะมีค่าใช้จ่ายประเภทนี้ประมาณ 10,000-20,000 บาท

เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาโดยตรงที่นักศึกษามัศึกษามีได้จ่ายให้กับสถาบัน โดยประมาณต่อภาคการศึกษา จำแนกตาม ชั้นปี สถานภาพการทำงาน และเพศ ไม่พบความแตกต่างระหว่างชั้นปี สถานภาพการทำงาน และเพศ กล่าวคือ นักศึกษามัธยมศึกษาชายและหญิงในกลุ่มผู้ไม่ทำงานและผู้ทำงานของทั้ง 2 ชั้นปีมีการใช้จ่ายเงินเกี่ยวกับการศึกษาโดยตรงที่มิได้จ่ายให้กับสถาบันใน 3 ประเภท ได้แก่ ค่าใช้จ่ายประเภทค่าเอกสาร/ตำรา ค่าใช้จ่ายประเภทค่าทำรายงาน และค่าใช้จ่ายประเภทค่าใช้จ่าย

จ่ายเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษา ประเภทละต่ำกว่า 1,000 บาทโดยประมาณ ต่อภาคการศึกษา และส่วนมากของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คาดว่า ไม่มีค่าใช้จ่ายสำหรับการทำ วิทยานิพนธ์หรือเตรียมตัวสอบรวบยอด

3.3 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เชียงใหม่ ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการดำรงชีพ ขณะศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในปีการศึกษา 2531 โดยประมาณต่อรายเดือน เมื่อเปรียบเทียบตามสาขาวิชา พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ส่วนใหญ่ ในเกือบทุกสาขาวิชาไม่มีค่าใช้จ่ายประเภทค่าที่พัก แต่มีการใช้จ่ายเงินเพื่อเป็นค่าเครื่อง แต่งกาย ค่าสังคัม สังสนท์ ค่าพักผ่อนหย่อนใจ ค่าเดินทางมาสถานศึกษา ใน แต่ละประเภทต่ำกว่า 2,000 บาท ส่วนการใช้จ่ายเงินเพื่อเป็น ค่าอาหาร นั้น มีจำนวน นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ใช้จ่ายเงินต่ำกว่าเดือนละ 2,000 บาทและใช้จ่ายระหว่าง 2,000-4,000 บาท มีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 48.8 และร้อยละ 43.6 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำรงชีพโดยประมาณต่อเดือนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยจำแนกตามชั้นปี สถานภาพการทำงาน และเพศ ไม่พบความแตกต่างของค่าใช้จ่ายระหว่างชั้นปี สถานภาพการทำงาน และเพศ กล่าวคือนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ชายและหญิงในกลุ่มผู้ไม่ทำงานและผู้ทำงานของทั้ง 2 ชั้นปี มีการใช้จ่ายเงินเกี่ยวกับการดำรงชีพใน 3 ประเภท คือ ค่าเครื่องแต่งกาย ค่าสังคัม สังสนท์ ค่าพักผ่อนหย่อนใจ และค่าเดินทางมาสถานศึกษา ประเภทละต่ำกว่า 2,000 บาทโดยประมาณ ต่อเดือน ส่วนค่าอาหารนั้น มีการใช้จ่ายเงินต่ำกว่า 2,000 บาทและระหว่าง 2,000-4,000 บาท และนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ส่วนใหญ่ไม่มีค่าใช้จ่ายประเภทค่าที่พัก

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัญหาทางการเงิน และแหล่งการแก้ปัญหาการเงินของนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีประเด็นที่นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เห็นว่าเป็นปัญหาอันดับที่ 1 และ 2 คือ ปัญหาค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาที่นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ให้กับสถาบัน (ร้อยละ 59.3) และปัญหาค่าใช้จ่ายส่วนตัว (ร้อยละ 54.9) แหล่งที่นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนใช้แก้ปัญหาเมื่อประสบปัญหาทางการเงิน เป็นอันดับแรก ได้แก่ บิดามารดา (ร้อยละ 30.7) รองลงมาคือ ญาติพี่น้อง (ร้อยละ 18.5)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษานักศึกษานักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในปีการศึกษา 2531 มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

สถานภาพสถาบันและวัตถุประสงค์สอบถาม

1. จำนวนสาขาและจำนวนนักศึกษานักศึกษานักศึกษา ผลจากการสำรวจและวิเคราะห์พบว่า สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้งหมดเป็นสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ที่มีต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของสถาบันต่ำกว่าสาขาวิชาทางด้านอื่น ๆ ซึ่งพบว่า สาขาวิชาส่วนใหญ่ที่มีการเปิดสอนสาขาเดียวเฉพาะของแต่ละสถาบัน ยกเว้น 2 สาขาวิชาคือ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ เป็นสาขาวิชาที่มีการเปิดสอนมากที่สุดกล่าวคือ เปิดสอน 6 ใน 9 สถาบันและมีนักศึกษามากที่สุดเป็นจำนวนถึง 259 คนหรือร้อยละ 37.1 และสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเปิดสอน 3 ใน 9 สถาบันมีจำนวนนักศึกษา 121 คนหรือร้อยละ 17.3 ของนักศึกษานักศึกษานักศึกษาทั้งหมด เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก ทั้ง 2 สาขาวิชานี้เป็นศาสตร์ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของโลกธุรกิจปัจจุบันที่กำลังเปลี่ยนแปลงในลักษณะของธุรกิจข้ามชาติมีแนวโน้มมากขึ้นตามลำดับ ซึ่งต้องการผู้บริหารองค์กรในระดับต่าง ๆ ที่นอกจากจะต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านวิชาชีพเฉพาะแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ทางด้านการบริหารธุรกิจหรือความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์ เพื่อนำมาใช้ประกอบการบริหารให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นหากบุคคลที่ต้องการเข้าสู่ตำแหน่งระดับผู้บริหารขององค์กรจึงจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้ในสาขาวิชาดังกล่าวเตรียมไว้เพื่อเป็นประโยชน์ในภายหน้า อีกทั้งใน 2 สาขาวิชาดังกล่าวนี้ นักศึกษาสามารถศึกษาได้โดยไม่ต้องมีพื้นฐานความรู้จากปริญญาตรีโดยตรงมากนัก เพราะสามารถศึกษาเพิ่มเติมเองขณะเรียนในระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งจากการเรียนวิชาพื้นฐานที่สถาบันต่าง ๆ เปิดสอนโดยไม่เน้นหน่วยกิตเพื่อให้ความรู้พื้นฐานแก่นักศึกษานักศึกษานักศึกษาที่สำเร็จปริญญาตรีต่างสาขา และการหาดำรงภาษาไทยอ่านประกอบได้เอง

2. ด้านสภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

สัดส่วนของนักศึกษานักศึกษาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้ที่ไม่ทำงานขณะศึกษา : ผู้ที่ทำงาน เท่ากับ จำนวน 62 : 636 คนหรือร้อยละ 8.9 : 91.1 ซึ่งผู้ทำงานนั้นมีอาชีพลูกจ้างพนักงานเอกชน (บริษัท/ธนาคาร) เป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ อาชีพรับราชการ (ซึ่งส่วนมากเป็นนักศึกษานักศึกษาศึกษาในสถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก)) และส่วนใหญมีระดับรายได้ระหว่าง 5,000-10,000 บาทของทุกกลุ่มอาชีพ ในขณะที่จำเรียง เสง เจริญ (2532) ทำการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษาระดับมหาบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีสัดส่วนของผู้ไม่ทำงาน : ผู้ทำงาน เท่ากับ จำนวน 492 : 1,057 คน หรือร้อยละ 34.0 : 66.0 ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอาชีพรับราชการ และมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 4,000 บาท จากสภาพดังกล่าวนี้ชี้ให้เห็นว่า นักศึกษานักศึกษาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีการเรียนเพื่อรอนานน้อยกว่านิสิตมหาบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยพิจารณาจากสัดส่วนของผู้ไม่ทำงานและผู้ทำงาน และนักศึกษานักศึกษาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานหลังสำเร็จการศึกษาปริญญาตรี อย่างน้อย 2 ปี ซึ่งพิจารณาได้จากระดับรายได้ของนักศึกษานักศึกษาศึกษาในสถาบันเอกชน ถ้าเป็นผู้ที่รับราชการ จะมีระดับ ซี 5-7 หรือผู้ที่มีอาชีพเป็นลูกจ้างเอกชน จะเป็นพนักงานชั้นต้น ระดับกลาง อันเป็นช่วงของวัยที่กำลังมีความกระตือรือร้น ต้องการความก้าวหน้าในอาชีพการงาน เป็นเหตุให้มีการแสวงหาวิชาความรู้เพิ่มเติม

จากลักษณะของนักศึกษานักศึกษาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเกือบทุกสถาบัน ที่มุ่งจะส่งเสริมผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานหรือเป็นผู้ที่แสวงหาความก้าวหน้าทางวิชาการให้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงได้จัดให้มีการเรียนการสอนในช่วงเวลา 18.00-21.00 น. ซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างเต็มที่

ด้านค่าใช้จ่าย

1. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาโดยตรงที่นักศึกษานักศึกษาศึกษาจ่ายให้กับสถาบัน ตลอดจนหลักสูตร พบว่า นักศึกษานักศึกษาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีค่าใช้จ่ายที่จ่ายให้กับ

สถาบันตลอดหลักสูตร ตั้งแต่ 37,735 - 80,870 บาท หรือมีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 36,000-72,000 บาทในแต่ละสาขาวิชา หากพิจารณาส่วนประกอบของค่าใช้จ่ายหมวดนี้ จะพบว่าส่วนใหญ่เป็นค่าหน่วยกิตตั้งแต่ 36,000-72,000 บาท ซึ่งเท่ากับร้อยละ 89-95 ของค่าใช้จ่ายหมวดนี้ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจำแนกตามสถาบันและสาขาวิชาพบว่า นักศึกษามัธยมศึกษาสาขาวิชาระบบสารสนเทศคอมพิวเตอร์และสาขาวิชาบริหารธุรกิจของวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจมีค่าใช้จ่ายเงินหมวดนี้ค่อนข้างสูง คือ จำนวน 80,870 บาท และ 80,770 บาท เนื่องจากนักศึกษาเหล่านี้ต้องเสียค่าธรรมเนียมตลอดสูตรและค่าบำรุงตลอดหลักสูตรในอัตราที่สูงกว่านักศึกษามัธยมศึกษาในสถาบันอื่น ดังนั้นแก่นักศึกษามัธยมศึกษาของวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ ไม่ต้องจ่ายค่าประกันของเสียหายก็ตาม ก็ยังมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาโดยตรงที่ต้องจ่ายให้กับสถาบันตลอดหลักสูตร ในจำนวนที่สูงกว่านักศึกษามัธยมศึกษาในสถาบันอื่นๆ ในขณะที่นักศึกษามัธยมศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก) มีค่าใช้จ่ายทุกประเภทข้างต้นอยู่ในอัตราที่ค่อนข้างต่ำ จึงทำให้นักศึกษามัศึกษามีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาโดยตรงที่ต้องจ่ายให้กับสถาบันตลอดหลักสูตร มีจำนวนต่ำสุด

อนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตว่า ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาหลายสาขาวิชา นักศึกษามัศึกษามีค่าใช้จ่ายหมวดนี้ในอัตราเดียวกันหรือในอัตราที่ใกล้เคียงกัน ยกเว้นในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตมีค่าใช้จ่ายประเภทนี้ตั้งแต่ 71,960-76,560 บาท และนักศึกษามัศึกษาของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยมีค่าใช้จ่ายประเภทนี้ตั้งแต่ 53,210-77,210 บาท ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงสาเหตุแล้ว พบว่า ในแต่ละสาขาวิชาของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตนั้นมีจำนวนหน่วยกิตที่ไม่เท่ากัน เช่น สาขาวิชาบริหารธุรกิจและสาขาวิชานิติศาสตร์มีจำนวนหน่วยกิต 48 หน่วยกิต สาขาวิชานิติศาสตร์ จำนวน 46 หน่วยกิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ จำนวน 45 หน่วยกิต ส่วนมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยนั้นมีสาเหตุจากอัตราค่าหน่วยกิตในแต่ละสาขาวิชาไม่เท่ากัน เช่น ค่าหน่วยกิตของสาขาวิชาการสื่อสารและการจัดการธุรกิจ หน่วยกิตละ 1,500 บาท ส่วนค่าหน่วยกิตของสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจและสาขาวิชาบริหารธุรกิจฯ หน่วยกิตละ 1,000 บาท ด้วยสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้มีอัตราค่าใช้จ่ายที่จะต้องจ่ายให้สถาบันตลอดหลักสูตรแตกต่างกันตามสาขาวิชา

เมื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายของนิสิตมหาวิทยาลัยสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งส่วนใหญ่เรียนภาคปกติเวลากลางวัน และมีค่าใช้จ่ายหมวดนี้เฉลี่ยคนละ 6,178.54 บาทต่อปีนั้น (จำเรียง เสงเจริญ 2532: 95) จะพบว่าค่าใช้จ่ายที่ทำให้นักศึกษาบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีค่าใช้จ่ายหมวดนี้สูงมาก คือ ค่าหน่วยกิต ที่นักศึกษาบัณฑิตศึกษาต้องจ่ายนั้นมีค่าตั้งแต่ 750-1,500 บาท คิดเป็น 3.75 ถึง 7 เท่าของนิสิตมหาวิทยาลัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งจ่ายค่าหน่วยกิต ๆ ละ 200 บาท ทั้งนี้เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไม่ได้รับเงินอุดหนุนทางการศึกษาจากรัฐเช่นเดียวกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกอบกับเป็นการเรียนการสอนในภาคค่ำ ซึ่งทางสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องใช้จ่ายเงินเพื่อการจัดการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ มากกว่าการเรียนการสอนในภาคปกติ จึงทำให้นักศึกษาบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำเป็นต้องรับภาระค่าใช้จ่ายหมวดนี้สูงกว่านักศึกษาบัณฑิตศึกษาที่เรียนภาคปกติในสถาบันของรัฐ

เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่คิดเป็นต้นทุนในการผลิตมหาวิทยาลัยสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ พบว่า ในขณะที่รัฐลงทุนให้กับนิสิตมหาวิทยาลัยนี้โดยเฉลี่ยคนละ 21,271 บาทต่อปี (สุชาติ วงศ์วัฒน์ 2531) หากจะคำนวณเปรียบเทียบกันโดยใช้ระยะเวลา 2 ปีเป็นเกณฑ์ของระยะเวลาที่ควรจบการศึกษานั้นจะพบว่า ต้นทุนในการผลิตนิสิตมหาวิทยาลัยสาขาสังคมศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเท่ากับ $(6,178.54 + 21,271.) \times 2 = 54,899.08$ ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยทั่วไปของค่าใช้จ่ายที่นักศึกษบัณฑิตศึกษาจ่ายให้กับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และหากพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายของแต่ละสาขาวิชา พบว่า ต้นทุนการผลิตบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีค่าใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของค่าใช้จ่ายของนักศึกษบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสาขาเศรษฐศาสตร์ แต่มีค่าสูงกว่าค่าใช้จ่ายของนักศึกษบัณฑิตศึกษาในทุกสาขาวิชาของสถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก)

แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายที่นักศึกษบัณฑิตศึกษาจ่ายให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนตลอดหลักสูตร กับหลักสูตรมหาบัณฑิตภาคค่ำในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแล้ว ดังได้แสดงไว้ในตารางที่ 40 พบว่า ค่าใช้จ่ายดังกล่าวที่สูงที่สุดในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนคือ ค่าใช้จ่ายของนักศึกษสาขาวิชาาระบบสารสนเทศคอมพิวเตอร์ 80,870 บาทนั้นต่ำกว่าค่าใช้จ่ายของหลาย ๆ หลักสูตรภาคค่ำในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เช่น หลักสูตรที่เปิดใน

ตารางที่ 40 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาโดยตรงที่จ่ายให้กับสถาบันโดยเฉลี่ยตลอดหลักสูตรของบัณฑิตศึกษา
 ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐหลักสูตรภาคค่ำ ปีการศึกษา 2531 จำแนกตามสถาบัน, สาขาวิชา

สถาบัน/สาขาวิชา	จำนวน หน่วยกิต ตลอดหลักสูตร	หน่วยกิต ละ (บาท)	ค่าหน่วยกิต ตลอดหลักสูตร	ค่าบำรุงและ ค่าธรรมเนียม ตลอดหลักสูตร	รวม ค่าใช้จ่าย ตลอดหลักสูตร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย					
- รัฐประศาสนศาสตร์	48	1,200	57,600	22,400	80,000
- บริหารธุรกิจ	51	2,000	102,000	18,000	120,000
- Management for Working Executives					303,600
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์					
- รัฐศาสตร์	39	200	7,800	4,200	12,000
- นิติศาสตร์	39	200	7,800	4,200	12,000
- เศรษฐศาสตร์ (ภาษาไทย)	39	200	7,800	4,200	12,000
- วารสารและสื่อสารมวลชน	39	200	7,800	4,200	12,000
- บริหารธุรกิจ	57	300	17,100	7,900	25,000
- บริหารธุรกิจสำหรับผู้บริหาร	57	2,120	120,840	59,160	180,000
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์					
- รัฐศาสตร์	48	1,200	57,600	22,400	80,000
- แผนกการเศรษฐกิจ	48	1,200	57,600	22,400	80,000
- บริหารธุรกิจ	48	2,000	96,000	24,000	120,000
มหาวิทยาลัยรามคำแหง					
- เศรษฐศาสตร์	45	500	22,500	7,500	30,000
- รัฐศาสตร์	45	500	22,500	7,500	30,000
- วิทยาศาสตร์	46	500	23,000	12,000	35,000

แหล่งข้อมูล : แผนพัฒนาที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ แจกเพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตรในปี 2502

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แก่ หลักสูตรบริหารธุรกิจ (120,000 บาท) และหลักสูตร Management for Working Executives (303,600 บาท) หลักสูตรบริหารธุรกิจสำหรับผู้บริหารของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (180,000 บาท) และหลักสูตรบริหารธุรกิจของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (120,000 บาท)

อย่างไรก็ตามค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในทุกสาขาวิชาของสถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก) ซึ่งมีค่าใช้จ่ายต่ำกว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งอื่นๆ (37,735 บาท) กลับสูงกว่าค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตรบัณฑิตศึกษาภาคค่ำในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ได้แก่ หลักสูตรที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เช่น หลักสูตรรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ (ภาษาไทย) วารสารและสื่อสารมวลชนบริหารธุรกิจ และทุกหลักสูตรในมหาวิทยาลัยรามคำแหง

อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสาขาวิชาเดียวกันคือ สาขาบริหารธุรกิจ นั้น มีค่าใช้จ่ายดังกล่าวต่ำกว่าในเกือบทุกสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ยกเว้นสาขาวิชาบริหารธุรกิจของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นั้นเป็นที่น่าสังเกตว่า หลักสูตรบัณฑิตศึกษาซึ่งมีค่าใช้จ่ายที่จ่ายให้สถาบันค่อนข้างสูงทั้งของรัฐและเอกชน เป็นหลักสูตรที่สอนเป็นภาษาอังกฤษทั้งหลักสูตร โดยอาจารย์พิเศษชาวต่างประเทศและอาจารย์พิเศษชาวไทยที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ สามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์เป็นภาษาอังกฤษได้ โดยเฉพาะหลักสูตร Management for Working Executives ของสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีอาจารย์ชาวต่างประเทศสอนถึงร้อยละ 90 ของอาจารย์ทั้งหมด ด้วยเหตุดังกล่าวนี้จึงทำให้แต่ละหลักสูตรมีค่าใช้จ่ายด้านค่าจ้างอาจารย์สูงมาก ประกอบกับสภาพของการจัดให้บริการอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาที่แตกต่างจากสภาพการเรียนการสอนในภาคปกติเช่น ห้องเรียน ห้องพักนอน ห้องสมุด เป็นห้องปรับอากาศ มีบริการอาหารว่างระหว่างพักเรียน บริการถ่ายเอกสารตำราที่อาจารย์ผู้สอนกำหนด รวมทั้งบริการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับผลการเรียน เอกสารลงทะเบียนและการลงทะเบียนทางไปรษณีย์ การบอกเลื่อนการสอนของอาจารย์ทางโทรศัพท์ เป็นรายบุคคล ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้ต้นทุนในการจัดการศึกษาค่อนข้างสูง แม้จะเป็นหลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐก็ตาม ทั้งนี้เพราะหลักสูตรเหล่านี้ของรัฐจัดเป็นโครงการพิเศษที่ต้องพึ่งตนเอง

ไม่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐ เพียงแต่พึ่งรัฐในแง่ของอาคารสถานที่บางส่วนในช่วงเวลาออกราชการเท่านั้น จึงมีลักษณะของค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาเช่นเดียวกับหลักสูตรบัณฑิตศึกษาภาคค่ำของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนในด้านอาจารย์พิเศษและสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษา ดังนั้นจึงทำให้สถาบันทั้งของรัฐและเอกชนเรียกเก็บค่าใช้จ่ายต่าง ๆ จากนักศึกษาในอัตราค่อนข้างสูง ส่วนในด้านนักศึกษานั้นยินดีที่จะจ่าย เพราะนอกจากความรู้จากอาจารย์พิเศษและสิ่งอำนวยความสะดวกที่สถาบันจัดให้แล้ว ในแง่ทางเศรษฐศาสตร์ด้านการเสียโอกาสเนื่องจากต้องลาศึกษา (Income Foregone หรือ Opportunity Cost) ไม่เกิดขึ้นกับการศึกษาภาคค่ำ และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียโดยการเดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศแล้ว นับว่าบัณฑิตศึกษาภาคค่ำทั้งของรัฐและเอกชนมีราคาถูกลงกว่ามาก เพราะหากเดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศจะต้องใช้จ่ายเงินตามสภาวะเศรษฐกิจและค่าครองชีพของประเทศนั้น ๆ และเมื่อพิจารณาในแง่ของจิตวิทยาแล้วพบว่า นักศึกษาที่ศึกษาในประเทศนั้นไม่ต้องจากครอบครัว และไม่ต้องปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสภาพสังคมที่ไม่คุ้นเคย เหมือนกับนักศึกษาที่เดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศ ดังนั้นหลักสูตรบัณฑิตศึกษาภาคค่ำนี้จึงเป็นที่นิยมในหมู่ของผู้เรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจพอที่จะรับภาระค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้

2. ด้านค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาที่นักศึกษานักศึกษามิได้จ่ายให้กับสถาบัน ในปีการศึกษา 2531 โดยประมาณเป็นรายภาคการศึกษา พบว่า นักศึกษานักศึกษาส่วนมากในเกือบทุกสาขามีการใช้จ่ายเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายประเภทค่าเอกสาร/ตำรา อุปกรณ์การศึกษา ค่าใช้จ่ายในการทำรายงาน ค่าใช้จ่ายในการเสริมสร้างประสบการณ์ ค่ากว่า 1,000 บาทในทุกประเภท ยกเว้นนักศึกษานักศึกษาในสาขาวิชาต่อไปนี้ มีค่าใช้จ่ายหมวดนี้แตกต่างไปจากนักศึกษานักศึกษากลุ่มใหญ่ กล่าวคือ ด้านค่าเอกสาร/ตำรา อุปกรณ์การศึกษานั้น นักศึกษานักศึกษาส่วนใหญ่ในสาขาวิชาระบบสารสนเทศคอมพิวเตอร์ มีการใช้จ่ายเงินเพื่อการนี้มากกว่า 2,000 บาท ซึ่งนับว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงกว่านักศึกษานักศึกษาในสาขาอื่น ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากสาเหตุของวัสดุอุปกรณ์รวมทั้งตำราที่ใช้ประกอบการเรียนเป็นภาษาไทยมีน้อย และนักศึกษานักศึกษาในสาขาวิชานี้จำเป็นต้องติดตามความก้าวหน้าของวิทยาการสมัยใหม่ที่เกิดขึ้น ซึ่งเอกสาร/ตำราเหล่านี้ต้อง

สิ่งมาจากต่างประเทศ ในบางกรณีต้องเสียค่าสมาชิก ค่าขนส่ง จึงทำให้มีราคาสูงกว่า เอกสาร/ตำรา หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในสาขาวิชาอื่น ๆ

ส่วนค่าใช้จ่ายในการทำรายงานและค่าใช้จ่ายประเภทค่าใช้จ่ายเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การศึกษาดูงานนอกสถานที่ ค่าลงทะเบียนเพื่อเข้าร่วมการประชุมสัมมนา บรรยาย อภิปรายทางวิชาการ ที่นักศึกษาบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีการใช้เงินในทั้งสองประเภทต่ำกว่า 1,000 บาทต่อภาคการศึกษานั้น เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุ อาจเกิดจากการที่อาจารย์ผู้สอนบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์พิเศษที่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญในแต่ละสาขามาสอน ซึ่งอาจารย์เหล่านี้มีอาชีพเป็นนักธุรกิจหรือเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ต้องมีการปฏิบัติงานประจำอยู่แล้ว จึงทำให้วิธีการสอนส่วนใหญ่เน้นการบรรยาย โดยผู้สอนถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ทางด้านธุรกิจของตนให้แก่ผู้เรียน อนึ่ง วิธีสอนประเภทที่ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนเสริมสร้างประสบการณ์โดยให้ไปศึกษาดูงานนอกสถานที่จะไม่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง โดยเหตุที่การเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น จัดให้มันขึ้นในช่วงเวลา 18.00-21.00 น. ทำให้ไม่สะดวกต่อผู้เรียนซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ทำงาน จากสาเหตุสองประการดังกล่าว อาจารย์ผู้สอนจึงกำหนดให้มีการทำรายงาน ในลักษณะเป็นกลุ่ม หรือรายบุคคล ในแต่ละวิชามากกว่าที่จะกำหนดให้นักศึกษาศึกษาไปร่วมประชุม สัมมนา และดูงาน นอกสถานที่ อาจจะ ซึ่งอาจารย์ผู้สอนไม่มีเวลาพาไปดูงาน และนักศึกษาศึกษาเองก็ไม่มีเวลาเช่นกัน

ส่วนการประมาณการค่าใช้จ่ายในการทำวิทยานิพนธ์ หรือในการเตรียมตัวสอบรวบยอดของนักศึกษาผู้กำลังจะสำเร็จการศึกษา จากผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นนักศึกษาศึกษาชั้นปีที่ 2 พบว่า ส่วนมากนักศึกษาศึกษาคาดว่า จะไม่มีค่าใช้จ่ายประเภทนี้อาจสืบเนื่องมาจาก ส่วนใหญ่นักศึกษาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นผู้ที่ทำงานไม่ได้ลาเรียน ทำให้เลือกที่จะศึกษาใน แผน ข. ซึ่งไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์ และในสถาบันส่วนใหญ่ ไม่มีการเก็บค่าธรรมเนียมในการสอบประมวลความรู้ (Oral and Written Comprehensive) จึงทำให้คาดว่า จะไม่มีค่าใช้จ่ายประเภทนี้

แต่เมื่อพิจารณาในภาพรวมของค่าใช้จ่ายทั้งหมดแล้ว พบว่า นักศึกษาศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ มีค่าใช้จ่ายทั้งหมดนี้ค่อนข้างสูงกว่านักศึกษาศึกษาในสาขาอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะการเรียนที่ผู้เรียนในสาขาวิชานี้จะต้องเป็นผู้ที่

ติดตามความก้าวหน้าต่าง ๆ ของวงการธุรกิจ ทั้งเพื่อใช้ประกอบในการศึกษาและชีวิตประจำวัน จึงต้องใช้จ่ายเงินเพื่อเป็นค่าสมาชิกชมรม องค์การ หรือวารสาร ที่เกี่ยวข้อง กับข่าวสารความก้าวหน้าทางธุรกิจ ทำให้มีการใช้จ่ายเงินสูงกว่าสาขาอื่น ๆ ค่อนข้างสูง

3. ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษามัธยมศึกษา หมวดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการดำรงชีพ ขณะศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในปีการศึกษา 2531 โดยประมาณเป็นรายเดือนนั้น พบว่า นักศึกษามัธยมศึกษาส่วนใหญ่ในเกือบทุกสาขาวิชาไม่มีค่าใช้จ่ายประเภท ค่าที่พัก แต่มีการใช้จ่ายเงินเพื่อเป็น ค่าเครื่องแต่งกาย ค่าสิ่งพิมพ์ ค่าหนังสือ ค่าที่พักผ่อนหย่อนใจ ค่าเดินทางมาสถานศึกษา ในแต่ละประเภทต่ำกว่า 2,000 บาท และมีนักศึกษามัธยมศึกษาส่วนมากใช้จ่ายเงินต่ำกว่าเดือนละ 2,000 บาท และระหว่าง 2,000-4,000 บาท เพื่อเป็นค่าอาหาร ในจำนวนใกล้เคียงกัน ซึ่งค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพเหล่านี้ เป็นค่าใช้จ่ายโดยทั่วไป ในชีวิตประจำวันของนักศึกษามัธยมศึกษาอยู่แล้ว ไม่ว่าจะศึกษาต่อหรือไม่ก็ตาม การใช้จ่ายมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับนิสัยการใช้จ่ายเงิน และตำแหน่งหน้าที่การงานของแต่ละคน

ด้านปัญหาทางการเงินและแหล่งการแก้ปัญหาการเงิน

จากการวิจัยพบว่า นักศึกษามัธยมศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ส่วนใหญ่จะประสบปัญหาค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาที่นักศึกษามัธยมศึกษาจ่ายให้กับสถาบัน นั้น เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุจะพบว่า การจ่ายค่าใช้จ่ายหมวดนี้มีลักษณะเป็นการจ่ายครั้งละจำนวนมาก กล่าวคือ นักศึกษามัธยมศึกษาเหล่านี้จ่ายค่าใช้จ่ายหมวดนี้ในภาคการศึกษาละ ตั้งแต่ 5,000-18,000 บาท เป็นการจ่ายลักษณะเป็นก้อน มิใช่เป็นการผ่อนจ่าย จึงทำให้เป็นปัญหากับนักศึกษามัธยมศึกษาเหล่านั้น แต่ก็ก็เป็นปัญหาซึ่งแก้ไขได้จากแหล่งที่ใกล้ชิดกับตัวนักศึกษา คือ บิดามารดา และญาติพี่น้อง แต่ดูเหมือนว่าปัญหาดังกล่าวมิได้เป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการศึกษา ดังจะเห็นได้จากคำตอบของนักศึกษาที่ระบุถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสำเร็จการศึกษาของตนว่า ตนเอง เป็นปัจจัยสำคัญ มากกว่าปัจจัยทางด้านการเงิน

(ภาคผนวก ข.)

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบการวิจัยข้างต้น ที่พบว่า ลักษณะของนักศึกษานักศึกษานักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นผู้ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว มีงานทำ ซึ่งมีหน้าที่การทำงานอยู่ในระดับกลางนั้น บุคคลเหล่านี้ยังมีความกระตือรือร้นและปรารถนาที่จะก้าวหน้าในอาชีพ ประกอบกับค่านิยมของการจ้างงานมักจะกำหนดเงินเดือนจากใบปริญญาบัตร ใบปริญญาบัตรจึงเปรียบเสมือน "บัตรสมาชิก" ของการก้าวเข้าสู่ยอดปิรามิดขององค์การ (Mark Blaug 1973 สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 2530: 54-55) ประกอบกับสาเหตุการเข้าศึกษาคือในระดับบัณฑิตศึกษา เนื่องจาก ต้องการใช้ความรู้เพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ (ผุสดีถาวรกุล 2531) นั้น จึงทำให้คาดได้ว่า ยังมีจำนวนผู้ต้องการที่จะศึกษาคือในระดับบัณฑิตศึกษาอีกมาก ซึ่งเมื่อ ได้พิจารณาเปรียบเทียบราย ได้กับค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาที่นักศึกษานักศึกษานักศึกษาจะต้องใช้จ่ายแล้ว พบว่า นักศึกษานักศึกษานักศึกษานั้นจะมีค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาดังกล่าวโดยประมาณเดือนละ 2,000-4,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 50 ของรายได้นักศึกษานักศึกษา นับว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง แม้ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยเฉพาะค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตรมีค่าที่ค่อนข้างสูงก็ตาม แต่ยังมีผู้ที่ยอมจ่ายเงินเพื่อรับการศึกษาเป็นจำนวนมากขึ้นทุกปี ดังจะเห็นได้จากการเปิดสอนบัณฑิตศึกษาค่าในสถาบันอุดมศึกษาทั้งของเอกชนและของรัฐในหลักสูตรต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก และเมื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตรภาคค่ำในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในบางหลักสูตรแล้วแล้ว จะพบว่า ค่าใช้จ่ายดังกล่าวของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นค่าใช้จ่ายที่มีระดับปานกลาง จึงนับว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนช่วยแบ่งเบาภาระในด้านของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของรัฐ ในหมู่ของผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่พอจะรับภาระค่าใช้จ่ายดังกล่าวของตนเองได้ อีกทั้งเพื่อเป็นการสนองนโยบายทางการศึกษาของรัฐที่ว่า จะพยายามผลักดันให้ผู้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาขึ้นไปนั้นรับภาระค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาให้มากที่สุด เพราะการศึกษาในระดับนี้มีผลตอบแทนในด้านปัจเจกบุคคลสูงกว่าผลตอบแทนทางสังคม จึงเป็นการสมควรที่ผู้รับการศึกษาจะต้องรับภาระค่าใช้จ่ายดังกล่าวทั้งหมด ดังนั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านนักศึกษานักศึกษานักศึกษา จากผลการวิจัยในด้านค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาและปัญหาการเงินที่เกิดขึ้น จากค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาที่ต้องจ่ายให้สถาบันตลอด

หลักสูตรตั้งแต่ 37,735-80,870 บาทนั้น หากนำมาเฉลี่ยรายเดือนโดยคิดจากเวลาที่ควร จะจบการศึกษา คือ 2 ปี แล้ว นักศึกษานักศึกษามีค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษารายเดือน เท่ากับ 37,735-80,870 บาท หากหารด้วย 24 เดือน จะเป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนๆ ละ 1,572.29-3,369.58 บาท ซึ่งเมื่อบวกด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาที่มีได้จ่ายให้สถาบัน โดยประมาณ 1,000 บาทต่อเดือน และค่าใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพระหว่างศึกษา (โดย ประหยัด) ประมาณเดือนละ 3,000 บาท จะเป็นค่าใช้จ่ายที่นักศึกษานักศึกษาใช้จ่ายใน แต่ละเดือนประมาณ 5,572.29-7,369.58 บาท ดังนั้นผู้ที่เข้ารับการศึกษานักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจะต้องเป็น ผู้มีงานทำ ที่มีรายได้ขั้นต่ำโดยเฉลี่ยต่อเดือน ประมาณ 6,000 บาทขึ้นไปโดยที่ไม่ต้องรับผิดชอบภาระค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นอกจากค่าใช้จ่าย ของตนเอง มีการวางแผนการใช้จ่ายเงินที่รัดกุม และควรออมทรัพย์ก่อนเข้าศึกษาไว้ จำนวนหนึ่งก็เพียงพอไว้ใช้จ่ายในเวลาที่มีความจำเป็นต้องจ่ายเงินเพื่อการศึกษาให้ลักษณะ เป็นจำนวนมาก จึงจะสามารถรับภาระค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้ หากเป็นผู้ที่ไม่ทำงานควร จะต้องได้รับความสนับสนุนการเงินจากผู้ปกครอง ที่มีฐานะและรายได้ที่เพียงพอจะรับภาระ ค่าใช้จ่ายเหล่านี้ได้ ในกรณีที่นักศึกษานักศึกษามีปัญหาทางการเงินเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย เพื่อการศึกษาที่จ่ายให้สถาบันแล้ว วิธีแก้ปัญหาได้ประการหนึ่งคือ การเฉลี่ยการลงทะเบียน จาก 4 ภาคการศึกษาต่อหลักสูตร เป็น 6-8 ภาคการศึกษาต่อหลักสูตร ซึ่งจะช่วยให้ยอด ค่าใช้จ่ายดังกล่าวลดลงได้บ้าง

2. ด้านสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรจะ ได้มีการจัดการศึกษานักศึกษาใน ภาคคำต่อไป ทั้งนี้เพื่อเป็นแหล่งเพิ่มพูนและแสวงหาความรู้เพิ่มเติมภาคคำของผู้ที่ทำงาน โดยเฉพาะหลักสูตรบริหารธุรกิจที่มีการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ลักษณะของ ธุรกิจปัจจุบันมีแนวโน้มเป็นธุรกิจข้ามชาติ มีการติดต่อระหว่างประเทศ ดังนั้นผู้ที่เรียนจึงมี ความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการติดต่อธุรกิจ การได้ศึกษาภาษาอังกฤษ เช่น ศัพท์เฉพาะวิชาชีพ จึงมีความจำเป็นสำหรับผู้เรียนอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้ว่า ในสถาบันที่มี การเปิดสอนหลักสูตรภาษาอังกฤษทั้งของรัฐและเอกชนได้รับความนิยมจากผู้เรียนอย่างมาก โดยสถาบันที่มีความพร้อมอาจขยายเปิดสอนในหลักสูตรดังกล่าว และเป็นที่น่าสังเกตว่า หลักสูตรที่เปิดสอนเป็นภาษาอังกฤษในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐนั้น มีการเก็บค่าใช้จ่ายสูง กว่าค่าใช้จ่ายที่สูงสุดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เรียกเก็บจากนักศึกษา แต่ก็ยังมีผู้นิยม

ที่จะเข้าศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากค่านิยมด้านชื่อเสียงสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในความรู้ที่จะได้รับ จึงยินดีที่จะจ่ายเงินเป็นจำนวนมากเพื่อเข้าศึกษาในหลักสูตรดังกล่าว ดังนั้นหากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนพยายามปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่นิยมในหมู่นักเรียน สามารถแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ได้ เช่น ปรับปรุงการเชิญอาจารย์พิเศษ การเพิ่มทุนคุณวุฒิและประสบการณ์ของอาจารย์ประจำ นอกจากนั้นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรจัดทำในสิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐมิได้จัดทำ เช่น การจัดให้มีสื่อความรู้นอกเหนือจากเอกสารและตำรา เช่น เทปบันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง ของวิชาต่าง ๆ ตั้งแต่ความรู้ขั้นพื้นฐานจนถึงความรู้ในระดับสูง ไว้บริการแก่นักศึกษาเพื่อนำกลับไปศึกษาและทบทวนความรู้ได้ด้วยตนเอง สิ่งเหล่านี้จะเป็นการประชาสัมพันธ์สถาบันจากตัวผู้เรียนเอง ซึ่งจะเป็นการสร้างชื่อเสียงของสถาบันในทางอ้อม

3. ด้านทบวงมหาวิทยาลัย จากผลการวิจัยเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่สถาบันเรียกเก็บจากนักศึกษามหาวิทยาลัยนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับการจัดการศึกษาในลักษณะเดียวกันของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแล้ว จะพบว่า ค่าใช้จ่ายที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเรียกเก็บจากนักศึกษา ตั้งแต่ 37,735-80,870 บาทนั้น เป็นค่าใช้จ่ายที่จัดอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดังนั้น ทบวงมหาวิทยาลัยจึงควรสนับสนุนและส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีการจัดการศึกษาในลักษณะดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของรัฐ โดยที่ทบวงมหาวิทยาลัยควรให้อิสระทางวิชาการแก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้แก่ การเปิดหลักสูตรใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยมีในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ทั้งนี้เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีการบริหารงานในสภาพที่คล่องตัวกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จึงมีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรเพื่อเป็นการสนองความต้องการตลาดแรงงานระดับสูงเฉพาะสาขา ที่ทันตามความต้องการของตลาดแรงงาน ได้ดีกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ การที่ทบวงมหาวิทยาลัยใช้หลักสูตรที่เปิดสอนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเป็นเกณฑ์อนุมัติการเปิดหลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น นอกจากจะก่อให้เกิดการเปิดสอนในสาขาวิชาที่ซ้ำซ้อนกัน ยังทำให้เกิดพัฒนาการในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อความก้าวหน้าของวิชาการ จึงควรที่ทบวงมหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเรื่องนี้มากยิ่งขึ้น